Norrbottens-Kuriren 20 september 1989

20 Norrbottens-Kuriren onsdag 20 september 1989 21

DE TÄNKER SLÅSS FÖR SIN URSKOG

(Jokkmokk Kuriren) – Låt Jelka vara!

Jägare och bybor från trakterna kring Porjus har slutit sig samman. Rektorsägen har de fått reda på att domänverket planerar att släppa lös det moderna skogsbruket i Jelkas urskogar. Nu tar de kamp för skogarna, som bevidgen har vårdigt höga skyddsvärden.

– Vem vill sitta i plogfåror? Om domänverket fullföljer sina planer innebär det en total fördelse för vårt i särklass viktigaste rekreationsområde.

Jelka är ett cirka 150 kvadratkilometer stort skogsområde mellan Porjus. Ovanliga lagar 600-500 meter över havet och rymmer stora arealer av Fjällnäs urskog. Trots detta finns omkring 1000 km av den kärl kommande urskogsreservatet Fjällnäs 1986.

I söder gränsar Jelka till Kurtevares naturreservat och domänverket Appalats. Och inter om området breder Luleälvens livre kopp ut sig.

□ Sällsynta ringlaven

För tre år sedan hittade en lepromsamlar för skogsgruppen Ringlaven i Jelka-Rimakåbbå, ett mycket sällsynt naturvårdsarter för att Kurtevares reservatsgräns utökad, så att den unika lokalen skulle få en skydd.

Det var ett bra tänkt.

Senare investeringar i utrotdet har visat att skogarna rymmer flera lokaler av den mycket sällsynta laven. Och man har även fattat en annan mycket sällsynt lav, rånslgen grenlav.

Jelka lyser en vita fläckar. Det finns bara cirka tio. Och det finns minst tre lava kungörelsen.

Men viktigast av allt är kanske att många rapporter tyder på att vittyggg barkspet häcker i Jelka. Den är en av de fem allmänt hotade fågelarterna i Sverige. Det har endast sporadiskt sätt i Västerbotten och Norrbotten.

Trots ovälkomna protester av verkande domänverket en handfastad hektar av Jelkas skogar under mitten av 80-talet.

– De kom som en tjuv om natten, de gick ut med en information, om avverkningarna, minns Hans Eklund, pensionär från byn Vänta utsnud.

– Och nu är det tydligen dags igen.

Tillsammans med 20-talet uppbrutna jägare och bybor i byn de fick kundgörelsemötesgren till Jelka, och den i trakten välkända Rörbacken, för att diskutera hotet mot Jelka.

□ Tänkt gå in och byggverrum

Under diskussionen framkom att domänverket tänkt gå in och byggverrum i Jelka den 25 september, samt att skogsarbetet i Jörekyrung ungt ja till en skogsbilväg i området.

Det ovälkomna reviekontor i Jokkmokk har dessutom erkänt att Jelka detaljplanerats och att en rad avverkningar är inskrivna i den nu aktuella femårsplanen.

Efter plantningar har dock planerats till flera kungörelsen planerade byggnadsvägar gå i sägra veckor.

Kurtevare sänter sig ner tillsammans med Ingvar Rimpi, markägare från byn Åbäskaka. Hans Eklund samt Bo Landqvist och Olof Lindblom, trä vattenfallare från Porjus. Samtliga är ivärmare jägare och har vistats i Jelka-urskoget sedan ungdomsåren.

□ Namnlosamling mot avverkningarna

Bo Landqvist berättar hur han på onsdagar hört talas om domänverkets planer, som bland annat rymmer avverkningar i trakta av de mest produktiva höjdlägen i Jelka-Rimakåbbå.

Det var en non-champ att jag fick reda på något.

Sedan dess har det gått tre veckor och i dagarna har ovälkomna starrtid en sammanslag mot avverkningarna.

– Vi räknar med att 80-90 procent av arbetsförlningen är motsäkrare – till domänverkets planer.

Hans Eklund ser ut över den del som breder ut sig åster om den plats där vi samtalar.

– Först tog de älven, som i och för sig gett oss en del jobb.

– Sedan rjöjde de upp breda kraftledningsgator genom hela dalgrunting och torvmossar och kapp upp stora spridningsmatjoper (natten).

– Och nu tänker de ta ifrån oss Jelka.

□ Plockar bär och bor skotar

Olof Lindblom är lika ivärmande och berättar:

– Under 20-, 30-, 40-, och 50-talen hugg storparten av vårra tallurskogar ner.

– Ska de nu gå vidare och hugga ner de får magra markerna där det bara växer svartgran också?

Aktiviteterna som lever i denna trakter prioriterar ofta svårfåtten till ett rätt frånhalts höjre en tillgången på bra service. Och för dem har Jelka varit ett mycket viktigt rekreationsområde.

– Här finns fina underbär och äpplearker, säger Ingvar Rimpi.

– Det finns ett bra vatten och bra utskotter när vi vill.

Ovanför Rörbacken breder ett stort kalhygge ut sig. Marken är full av plogfåror och de ungplanterna lyser ännu så länge med sin frånvaro.

– Det är ju inte att domänverket ska berätta att de kan få upp ny avverkningar, säger Olof Lindblom.

□ Oppnat ögonen för naturvärdena

Bo Landqvist berättar hur tjänstemän i domänverket ofta skälpa den ena laven från den andra, hittar lokaler med ringlav.

Jelka-området har dessutom visat sig ha ett stort värde för renskötseln.

– Det finns av ja fina lavmarker med ljusa lavgräs. Renarna utnyttjar Jelka som snarfärd under vårvintern för att fylla på kroferna så att de orkar ta sig vidare upp i fjällen, berättar Ingvar Rimpi.

Porjusjägarna får Steget Föres Urskogsstipendium 2023.

STEGET FÖRES URSKOGSSTIPENDIUM

2023

Steget Föres Urskogsfond initierades 1996. Fonden har som uppgift att skydda gammelskog, företrädesvis i Jokkmokks kommun. Detta kan ske genom att stödja inventeringar, göra inköp av akut hotade skogar och dela ut stipendier till personer eller grupper som har gjort extraordinarie skyddsinsatser.

Stipendiet 2023 tillfaller

Porjusjägarna

……

Hösten 1989 inträffade något helt unikt när jägarna i Porjus till delar hoppade över älgjakten för att istället leta efter den utrotningshotade ringlaven i den av avverkning akut hotade skogen Jelka-Rimakåbbå. Deras lyckade inventering gjorde att skogsbolaget stoppade den planerade avverkningen. Inventeringen ledde även till att ringlaven fick pryda länets telefonkatalog 1992. Kampen om gammelskogen kom att bli en av landets längsta naturvårdsstrider. Sommaren 2022 fick äntligen den nästan 5 kvadratmil stora skogen skydd som naturreservat.